

Codi: 104715

Crèdits: 6

Caràcter: FORMACIÓ OBLIGATÒRIA

Matèria: TEORIA I LLENGUATGE

Curs: TERCER

Semestre: PRIMER

Equip docent: Núria Gómez Gabriel, Antonio Ontañón & Laura Casassas

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 53h

Hores autònomes: 97h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria és de caràcter obligatori i de metodologia teòrico-contextual, és a dir, que parteix del context social i cultural contemporani per problematitzar i reflexionar sobre les arts i els dissenys del s. XXI. L'objectiu general de la matèria és conèixer, comprendre i posicionar-se enfront de les tendències contemporànies de les arts i els dissenys, des de la seva dimensió contextual, econòmica, institucional, discursiva, metodològica i genealògica. En les dues assignatures que componen la matèria, s'abordaran i analitzaran pràctiques i tendències contemporànies en el camp de les arts i els dissenys; s'aprofundirà en els espais comuns a partir de la seva articulació, entrecreuant i transferència amb altres camps de saber i pràctica, així com en la seva dimensió conceptual i discursiva (teòrico-pràctica) amb perspectiva sincrònica i diacrònica; es reforçarà la disposició investigadora autònoma dels/les estudiants a partir de la seva pròpia exploració de casos d'estudi i referents, de la mateixa manera que de la seva capacitat per seleccionar, descartar, destriar, reconèixer-se i distingir-se.

Assignatures de la matèria:

TENDÈNCIES CONTEMPORÀNIES EN ARTS I DISSENY 1

TENDÈNCIES CONTEMPORÀNIES EN ARTS I DISSENY 2

TENDÈNCIES CONTEMPORÀNIES EN ARTS I DISSENY 2.

Aquesta assignatura pretén donar una visió general i aprofundida de les principals tendències que articulen l'art, la creació audiovisual, l'artesania i el disseny en totes les seves vessants en l'actualitat. A més de tractar casos particulars d'artistes i dissenyadors, també es treballaran els corrents de pensament més importants, així com el context social econòmic i polític, amb la voluntat de configurar un corpus de pensament del moment que ens permeti comprendre el perquè de la deriva de la creació contemporània.

L'assignatura incidirà en el desenvolupament d'eines metodològiques (Analitzar, Relacionar, Sintetitzar Referenciar/Contextualitzar, posicionar-se) que permetin comprendre la diversitat i la complexitat de les pràctiques creatives en la contemporaneïtat.

OBJECTIUS

Des del punt de vista de la configuració de l'estudiant, els objectius en competències actitudinals, metodològiques i instrumentals són: propiciar una actitud activa, curiosa i crítica envers el món i el context que envolta l'estudiant, i sabent relacionar les diferents manifestacions culturals amb el present i el passat; enfortir la capacitat de treball, l'autonomia i posicionament propi de l'estudiant en el procés d'aprenentatge. És a dir, treballar amb un estudiant que sap qüestionar la realitat que li ve donada i que construeix el seu univers propi d'interessos; l'adquisició d'eines per a la recerca autònoma, l'anàlisi i la crítica, per al desenvolupament de presentacions escrites i orals amb rigor acadèmic; potenciar la capacitat de l'alumne per analitzar críticament la recerca sobre artistes, dissenyadors, llibres i documents. Per acabar, ser conscient que el present és múltiple i ve condicionat per les realitats socioeconòmiques, polítiques i històriques. Pel que fa a objectius específics del contingut de l'assignatura, són els següents: Coneixement del context de l'art i del disseny contemporani identificant les principals tendències i creadors a través de la relació amb els seus precedents; Coneixement de la configuració de l'actual sistema de les arts, els dissenys i l'audiovisual contemporani identificant els seus agents, canals de producció i els processos socials, polítics i culturals que els generen; Fomentar la capacitat de relacionar diferents paradigmes de la producció contemporània des d'una mirada transhistòrica; Capacitat de posar en relació tendències artístiques diferents educant la capacitat estètica d'anàlisi i comprensió de les imatges; Capacitat de posar en context artistes, dissenyadors i tendències; Coneixement del context cultural, del disseny i artístic actual de Barcelona en relació amb el context global.

COMPETÈNCIES

E01. Analitzar críticament, en el treball propi, les dimensions històriques i genealògiques d'objectes, fenòmens i processos en context, i entendre-ho com a factor clau per traçar línies de futur. E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).

E04. Analitzar el context sociocultural contemporani, en permanent transformació, i implicar-se en ell des del treball propi en el camp de les arts i/o els dissenys.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments. T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta. T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context. T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENTATGE

RA1 (E01.9). Confrontar el treball propi amb les tendències contemporànies: saber situar-se en el context i detectar generalment le(s) línie(s) en le(s) que s'insereix el treball propi. RA2 (E01.10). Demostrar autonomia en el procés de recerca i construcció d'un arxiu propi de referents, casos d'estudi, etc. RA3 (E02.35). Emprar publicacions i fòrums específics per a la reflexió i discussió entorn de les arts i els dissenys. RA4 (E02.36). Generar informació nova a partir de l'entrevista i la conversa amb altres agents. RA5 (E04.21). Posicionar-se enfront de les lògiques institucionals i econòmiques de l'escena contemporània de les arts i els dissenys. RA6 (E04.22). Investigar de forma autònoma a l'entorn de discursos, pràctiques i recursos de l'escena contemporània de les arts i els dissenys. RA7 (E04.23) Emprar diferents recursos i centres de documentació i recerca.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

T01.1. Construir posicionament i criteri propi tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents. T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge. T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.

T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau. T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix. T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.

T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat. T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa. T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades. T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

Tendències contemporànies en arts i dissenys 2 es divideix en dues parts. La primera es centra en realitzar, de forma individual i col·laborativa, un mapa de les tendències actuals en els camps de les arts i els dissenys, a partir d'un treball nuclear on l'alumne és al centre. És a dir, que a partir de l'anàlisi temàtic i dels problemes que plantegen els seus propis treballs i els del grup classe, es duen a terme un seguit de dinàmiques de recerca i de debats en comú que tenen com a objectiu identificar el context pràctic i teòric del seu treball i les seves possibles vinculacions amb el context local i internacional. Una vegada identificat el mapa de tendències per capes (temes, problemes, referències pràctiques, referències teòriques, centres de producció i difusió) s'inicia un segon procés de treball en grup dedicat a l'exercici de prospecció on s'aprofundeix en els temes i les problemàtiques detectades al llarg de la primera part de l'assignatura.

Entenem doncs que els continguts de l'assignatura són variables i moduls segons l'especificitat del grup classe.

Tanmateix, s'han tractat problemàtiques com:

- Món hiper-connectat i capitalisme de plataformes
- Pràctiques situades, cos sensible i coneixement encarnat
- Feminismes, polítiques queer i estratègies decolonials
- Temps i productivitat
- Llenguatge, cos i performativitat
- Cultura de l'entusiasme
- Sostenibilitat i consum
- Narració i ficcions polítiques
- Nous Materialismes
- Control i biopolítica
- Hipervisualitat i crítica a l'ocularcentrisme

Es posaran en relació els continguts propis amb els de l'assignatura de projectes i d'estudis crítics i culturals.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3, RA5, RA6 i RA7

METODOLOGIA

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

L'assignatura seguirà tres eixos metodològics: un eix teòric-contextual per tal de reflexionar sobre les arts i el disseny contemporanis. Un eix instrumental que proporcionarà eines per a la recerca de referents i casos d'estudi. I un eix pràctic que permetrà treballar l'anàlisi crític i la comprensió de les pràctiques de les arts i el disseny i els seus espais de trobada, amb la voluntat de prendre-hi posició. La tipologia d'activitat seran les següents:

Activitats dirigides (30%): Sessions per percebre, comprendre, pensar i comunicar. Es potenciarà el debat a partir de referents teòrics i plantejament aportats tant pels professors com pels alumnes.

Activitats supervisades (5%): Seguiment i desenvolupament de les propostes a classe, es valorarà la participació i la col·laboració. Els treballs es portaran a terme de manera personal i/o en grup, i es desenvoluparan a la classe. Es realitzarà un seguiment directe dels processos de treball per tal de conèixer el nivell assolit per l'alumnat i poder incidir en aquells que tinguin més dificultats.

Activitats autònomes (60%): Activitat individual complementaria al treball de l'aula. Es valorarà la capacitat de relacionar, de recerca, d'anàlisi i de posicionament. L'alumnat realitzarà els treballs encarregats amb els recursos proposats i aquells que ells mateixos trobin: Recerca i recopilació d'informació, reflexió, anàlisi, etc.

Activitats d'avaluació (5%): Avaluació individual o en grup del resultat general o parcials de l'assignatura. Entrevistes individuals o reflexions en grup del resultat general en les diferents fases d'aquesta.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 45h (30%)

Hores activitats supervisades: 7,5h (5%)

Hores aprenentatge autònom: 90h (60%)

Hores activitats d'avaluació: 7,5h (5%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: Valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat.

Descripció: En aquestes sessions, en format de classe magistral, visionat de referents, audiovisuals o treball de textos s'exposaran els temes proposats.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3, RA5, RA6

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne. Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: posades en comú dels materials treballats; recerca, tractament i organització de la informació a l'aula; exercicis de lectura interessada i col·laborativa i de treball dels conceptes i arguments extrets del material textual; elaboració i discussió de mapes conceptuals; producció de textos a l'aula.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3, RA5, RA6 i RA7

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: L'alumnat realitzarà els treballs encarregats amb els recursos proposats i aquells que ells mateixos trobin: Recerca i recopilació d'informació, reflexió, anàlisi, etc.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3, RA4, RA5, RA6 i RA7

Activitat d'avaluació

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals.

Metodologia d'aprenentatge: Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis y resultats parcials o finals.

Descripció: Entrevistes individuals o reflexions en grup del resultat general en les diferents fases d'aquesta.

Resultats d'aprenentatge: RA1

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

SISTEMA D'AVUACIÓ

En l'avaluació es té en compte: els coneixements i resultats d'aprenentatge mínims per tal d'assolir les competències de l'assignatura; a partir d'aquests mínims, avaluem els itineraris individuals i formes de compromís i implicació en les propostes realitzades. Els criteris d'avaluació són els següents:

- Compromís i rigor amb els treballs i les activitats que es proposen: adequació amb els enunciats, qualitat en el contingut i la presentació material.
- Correcció en l'escriptura i rigor acadèmic en el treball textual.
- Implicació i dinàmica a l'aula.
- Evolució personal en el procés d'aprenentatge. Esforç i escolta envers les recomanacions i orientacions dels docents i la resta d'estudiants.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (30%)
Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (50%)
Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (20%)

ACTIVITATS D'AVUACIÓ I CRITERIS D'AVUACIÓ PARCIALS

La nota final de cada entrega comprendrà no només el resultat final sinó també el seu procés d'elaboració mitjançant un seguiment de pre-entregues programades.

Resultats d'aprenentatge: RA1, RA2, RA3, RA5, RA6 i RA7.

RECUPERACIÓ

Criteris per poder optar a les proves de recuperació del mes de juliol:

1. Tenir una nota final de l'assignatura d'entre 4,00 i 4,99 (queda exclosa la voluntat de pujar nota)
2. Haver entregat el 70% dels exercicis i dels treballs durant el període lectiu i avaluatiu de l'assignatura
3. Haver assistit a l'assignatura en un 75%

BIBLIOGRAFIA

ANTONELLI, Paola. Talk to me. Design and the Communication between people and objects. New York: MoMA, catàleg exposició 2011.
BOGOST, Ian. Persuasive Games: The Expressive Power of Videogames. Cambridge: MIT Press, 2003.
BOURRIAUD, Nicolas. Estètica relacional. Buenos Aires: Adriana Hidalgo, 2006
BOURRIAUD, Nicolas. Post producció. Buenos Aires: Adriana Hidalgo, 2004
BROWN, Tim. Change by design. Harper Collins, 2009
CHARNY, Daniel. The Power of making. V&A Publishing, 2011
CRARY, Jonathan. 24/7 Late Capitalism and the Ends of Sleep. Londres: Verso Books, 2013.
LÜTTICKEN, Sven. El arte de robar. Madrid: Akal, 2002
DANTO, Arthur. Después del fin del arte. Barcelona: . Paidós, 1999.
DAUTREY, Jehanne & QUINZ, Emanuele. Strange Design. Forcalqueiret: It Editions, 2015
DE VICENTE, José Luis & MORTON, Timothy. Después de la fi del món. Barcelona: CCCB, 2017
DERY, Mark. Culture Jamming: Hacking, Slashing, and Sniping in the Empire of Signs. Open Media pamphlet, 1993.
DICKIE, George. El círculo del arte. Barcelona: Paidós, 2005.
DIDI-HUBERMAN, Georges. Lo que vemos, lo que nos mira. Buenos Aires: Manantial, 1997. POLANCO, A. F. Pensar la imagen. Pensar con las imágenes. Madrid: Delirio, 2014.
DONALD, Norman. El diseño de los objetos del futuro (la interacción entre el hombre y la máquina). Ed. Paidós, 2010
DUNNE, Anthony . Hertzian tales: electronic products, aesthetic experience and critical design, 2005

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

DUNNE, Anthony. & RABY, Fiona. Speculative Everything. Design, Fiction and Social Dreaming. London: The MIT Press, 2013

GREGG, Melissa. The Affect Theory Reader. Duke University Press, 2009

GROYS, Boris. La Topología Del Arte Contemporáneo. lapizynube.blogspot.com

GROYS, Boris. Volverse público. Las transformaciones del arte en el ágora contemporánea. Caja Negra Editora, 2014

GUASCH, Anna Maria. El Arte Último Del Siglo XX. Del Posminimalismo a Lo Multicultural. Madrid: Alianza, 2000.

JAUÀ, María Virginia (ed.). El cristal se venga: textos, artículos e iluminaciones de José Luis Brea. Ciudad de Mexico: RM + Fundación Jumex Arte Contemporáneo, 2016

JULIER, Guy. La cultura del diseño. Barcelona: Gustavo Gili, 2010

MANZINI, Ezio. Cuando todos diseñan. Madrid: Experimenta Theoria, 2015

MARCUS, Greil. Rastros de carmín. Una historia secreta del siglo XX. Anagrama, 2006

NORMAN, Donald. The Design of Everyday Things. London: The MIT Press, 1998

PARSONS, Tom. Thinking Objects: Contemporary approaches to product design. Lausanne: AVA Books, 2009.

PEIST, Núria. El éxito en el arte moderno. Abada Editores, 2012

PRESS, Mike & COOPER, Rachel. El diseño como experiencia. El papel del diseño y los diseñadores en el siglo XXI. Colección GG Diseño, 2009

RAMIREZ, J.A.. Ecosistema y explosión de las artes, Barcelona, Anagrama, 1994.

RAWSTHORN, Alice. Hello World, where design meets life. London: Hamish Hamilton, 2013.

STEYERL, H. Los condenados de la pantalla. Buenos Aires: Caja Negra, 2014.

VIDAL OLIVERAS, Jaume: Galerisme a Barcelona 1877-2012. Descubrir, defensar, difondre l'art. Barcelona: Ajuntament de Barcelona/Art Barcelona, 2012

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega setmanalment durant 18 setmanes, és a dir, sessió per setmana seguint la següent distribució:

Sessió 1

Presentació de l'assignatura

Presentació i inici *T1: Mapeig de Tendències*.

Càpsula d'escriptura.

Activitat avaluativa 1.

Sessió 2

Sessió de treball individual a l'aula. *T1: Mapeig de Tendències*.

Primer mapeig d'interessos col·lectiu.

Visita a l'aula d'un agent de les arts, la cultura visual i/o el disseny.

Activitat avaluativa 2.1.

Sessió 3

Sessió de treball en grups. *T1: Mapeig de Tendències*.

Cerca de denominadors comuns en els projectes pròpis. Detecció de problemes.

Activitat avaluativa 3. Mapa i vinculació de problemes

Sessió 4

Sessió de treball en grups. *T1: Mapeig de Tendències*.

Presentació al grup-classe dels problemes detectats. Mapeig col·lectiu de problemes.

Visita a l'aula d'un agent de les arts, la cultura visual i/o el disseny. Activitat avaluativa 2.2.

Sessió 5

Sessió de treball individual a l'aula. *T1: Mapeig de Tendències*.

Inici Mapeig de pràctiques de les AAiD.

Visita a l'aula d'un agent de les arts, la cultura visual i/o el disseny. Activitat avaluativa 2.3.

Sessió 6

Presentació Mapeig de pràctiques de les AAiD

Activitat avaluativa 4.1. I 4.2 Mapa i vinculació pràctiques

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Sessió de treball a l'aula: Vinculació pràctiques.

Sessió 7

Presentació *T2: Prospecció*.

Revisió de problemes i definició de Grups de Recerca

Inscripció a un dels Grups de Recerca. Sessió de treball a l'aula en Grups de Recerca.

Sessió 8

Sessió explicativa entorn al *T2: Prospecció*. Aproximacions contemporànies al tema: Sessió de presentació de casos d'estudi per a cadascun dels grups.

Sessió de treball a l'aula. Recerca de pràctiques de les AAiD.

Sessió 9

Sessió explicativa entorn al *T2: Prospecció*. Aproximacions contemporànies al tema: Sessió de presentació d'agents culturals i/o perspectives teòriques per a cadascun dels grups.

Sessió de treball a l'aula. Recerca d'agents culturals i perspectives teòriques en les AAiD. Activació document col·laboratiu.

Sessió 10

Presentació d'exemples de vídeo-assaig.

Sessió de tutories

Sessió 11

Presentacions grupals *T2: Prospecció*. Vídeo-assajos per grups.

Sessió 12

Presentacions grupals *T2: Prospecció*. Vídeo-assajos per grups.

Sessió 14

Conclusions de l'assignatura, entrega de notes.

Sessió 15

Recuperació.

Sessió 16

Sessió de tancament. Tancament de l'assignatura mitjançant entrevistes.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

ADDENDA COVID-19

En previsió que el curs 2020-2021 sorgeixi alguna incidència arran d'un possible rebrot del COVID-19 i que, per tant, l'autoritat sanitària restringeixi la presencialitat en la docència, el desplegament d'aquesta assignatura té previst altres mecanismes i canals de docència per acomplir en la seva totalitat les competències que es detallen en aquesta Guia Docent, així com els resultats d'aprenentatge que siguin factibles en aquesta excepcional situació.

En concret, s'han establert alternatives per a les següents condicions:

–Alteració de la presència en espais concrets segons criteris acordats: ratio baixa (15-18 persones per espai) o distàncies socials de precaució sanitària.

–Aplicació d'elements d'aprenentatge en remot en casos que hi pugui haver confinament selectiu o parcial.

–En el pitjor cas, que seria el confinament total en alguna franja temporal, hi ha prevista la continuïtat de la docència en línia.

Per tal d'assolir aquestes competències i resultats d'aprenentatge, és necessari que l'alumne/a disposi d'una connexió a Internet estable i un ordinador per connectar-se. En cas que l'alumne/a presenti dificultats en aquest sentit, ho haurà de comunicar per tal de considerar el cas i trobar una solució.